

יסודות המינהל הציבורי

מבוא

פרק 1 במדריך הלמידה

מנחה: שי שקרוב

בשיעור זה 6 נושאים:

- מהו מינהל ציבורי
- תורת הניהול והתפתחותה
- השוואה בין הסקטור הציבורי לסקטור הפרטי
- תחום ההתערבות הלגיטימי של הממשל
- הסקטור השלישי
- אתיקה במינהל הציבורי

מהו מינהל ציבורי?

יח' 1, 9-18

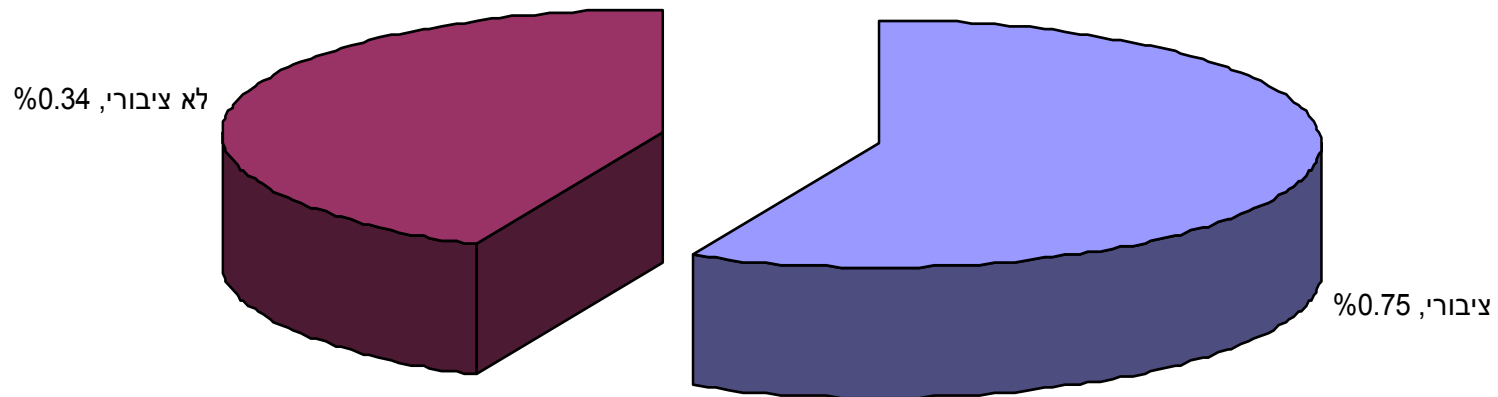
מהו מינהל ציבורי?

- אלו אירגונים כלולים במינהל הציבורי?
- האם למינהל הציבורי השפעה על חיי החברה ועל המשק?
- האם לנו השפעה על המינהל הציבורי?

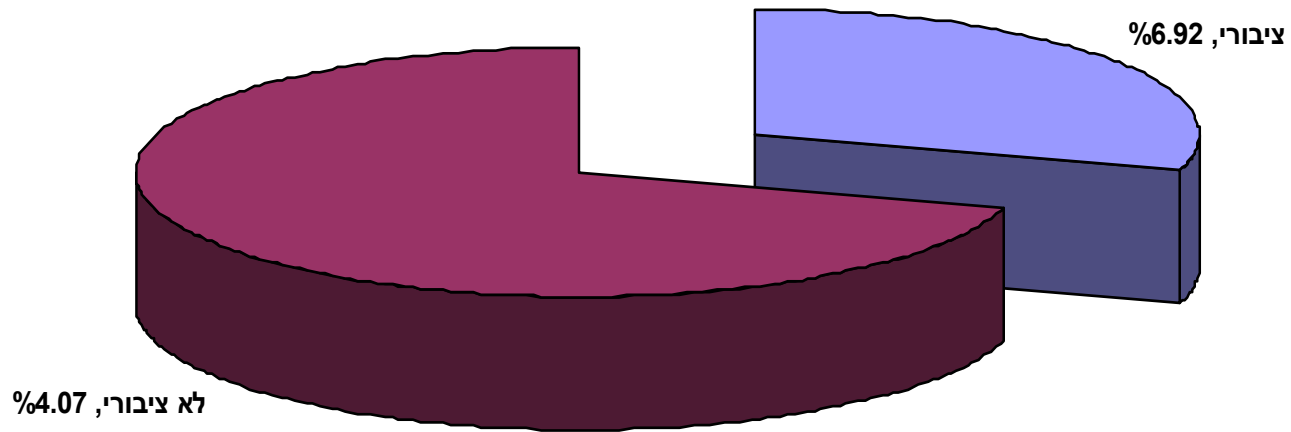
גודלו של הסקטור הציבורי

שיעור ההוצאה הציבורית מכלל התוצר הלאומי הגולמי - 0991

גודלו של הסקטור הציבורי

שיעור עובדי המגזר הציבורי מסך העובדים במשק - 0991

- מינהל ציבורי משמעו ארגון וניהול של בני אדם ושל חומרים להשגת מטרות הממשל (יח' 1, (28
- מינהל ציבורי הוא האמנות והמדע של הניהול, כפי שהם מיושמים בענייני המדינה (Waldo ביח' 1, 28)

מאפיינים כללים

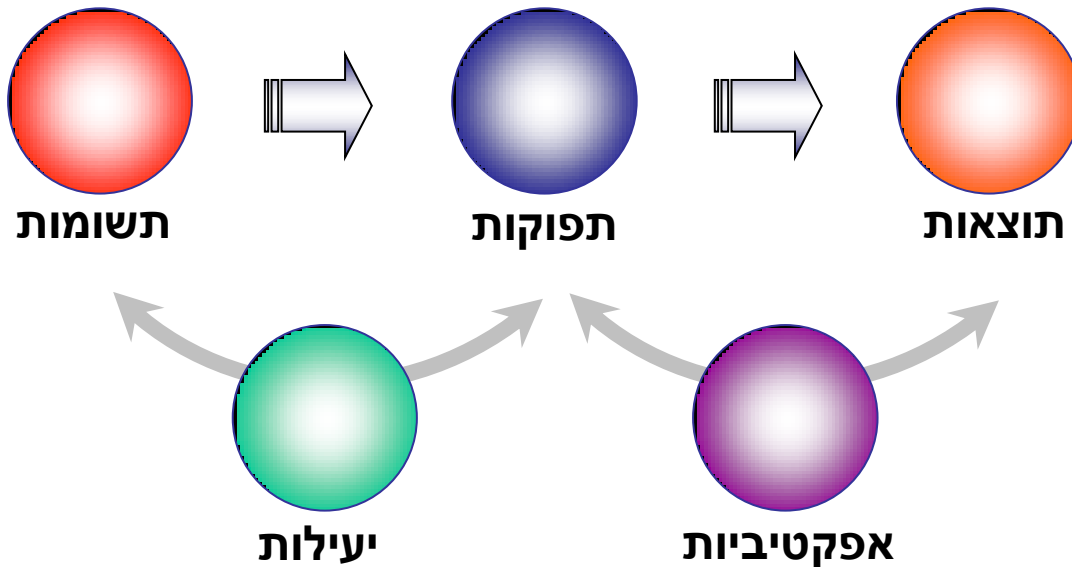
- המינהל הציבורי הוא הזרוע הביצועית של הממשל - תפקידו לתרגם את המדיניות הכוללנית לשפת המעשה.
- המינהל הציבורי משקף את דמותו האמיתית של הממשל.
- למינהל הציבורי רצון משל עצמו.

תורת המינהל והתפתחותה

יח' 2 161-127

מושגים חשובים (יח' 1 161-157)

- תשומות
- תפוקות
- תוצאות
- יעילות
- אפקטיביות
- אמינות

שינויים שהשפיעו על התפתחותה של המחשבה הניהולית. סוף המאה ה-19 וראשית המאה ה-20

מעבר לייצור המוני

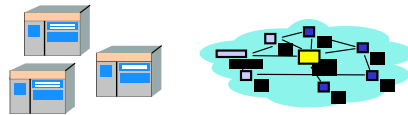
התפתחות הטכנולוגיה

כוח עבודה זול בצד
שיטות ייצור מכניות

חלוקת עבודה והתמחות

צורך באימוץ שיטות ניהול

הניהול המדעי

■ תקופה

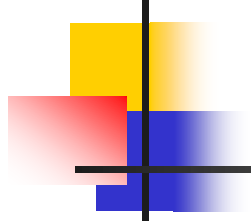
■ מייסד

■ הנחת יסוד

■ מטרות

■ מהם ערכי הניהול המדעי?

■ מה מחייב הניהול השיטתי?

גישת יחסי האנוש

- תקופה
- הנחת היסוד
- שני פנים לאסכולת יחסי האנוש:
  - הפן המוסרי
  - הפן התכליתי
- המשימה העיקרי של הארגון
- הבסיס המדעי לגישה - מחקרי הות'ורן

גישת יחסי האנוש

תרומותיו של צ'סטר ברנרד:

- תפיסת הארגון כמערכת חברתית
- הבהרת מושג הסמכות

סולם הצרכים של מסלו

- שאיפה למצות את הפוטנציאל הטמון באדם
- הצורך בהערכה, כבוד, חשיבות
- האדם פועל להשתייך לחברה ולזכות בחיבה ובאהדה.
- ביטחון, קביעות, תנאים סוציאליים.
- מזון, שתייה, ביגוד, מגורים.

מימוש עצמי

שייכות

צרכים בסיסיים

האסכולה הקלאסית ועקרונות הניהול

- תקופה, חוקרים, הנחת יסוד, מטרה
- מיקוד
- דוגמאות:
  - אחדות הפיקוד
  - מוטת השליטה
  - צמצום מרבי של מדרגי ההיררכיה

עקרונות ניהול כפתגמים - הביקורת של סיימון (1957)

- עקרון אחדות הפיקוד: עובדים מקבלים הנחיות לא רק מהממונים עליהם, אלא גם ממומחים.
  - עקרון מוטת השליטה סותר את עקרון צמצום מדרגי ההיררכיה.
- כמו כן עקרון מוטת השליטה אינו עולה בקנה אחד עם יכולתם של מנהלים לפקח על עשרות ואף מאות עובדים בתחומי תעשייה שונים.

השוואה בין הסקטור הציבורי

לסקטור הפרטי

יח' 1 17-27

יח' 4 168-170 , 176-180

הסקטור הציבורי מול הסקטור הפרטי - הדומה

- בשני הסקטורים אנו עוסקים בארגון
- בעיות ומטרות דומות.
- מערכת מושגית משותפת
- בסיס תיאורטי ומחקרי משותף.

הסקטור הציבורי מול הסקטור הפרטי - השונה

- רווח מול רווחה
- תוצאות מעורבות
- הערכת תוצאות
- שוק תחרותי
- טובין ללא שוק
- תוצאות לא בכל מחיר

מנהלים בסקטור הציבורי מול מנהלים בסקטור הפרטי - הדומה

תפקידי המנהל

קביעת אסטרטגיה לארגון

ניהול רכיבים פנימיים

הכוונת העובדים ושליטה על תפקוד

ניהול קהלים חיצוניים

מנהלים בסקטור הציבורי מול מנהלים בסקטור הפרטי - השונה

- אופק התכנון

- משך השירות

- מדידת הישגים

- ניהול כ"א

- חשיפה

- הגינות ויעילות

- שכנוע והכוונה

- השורה תחתונה

**תחום ההתערבות הלגיטימי
של הממשל בחיי החברה
ובמשק**

יח' 1 27-36

מערכות שיקולים להתערבות הממשל בחיי החברה ובמשק

- שיקולים כלכליים
- שיקולים ניהוליים
- שיקולים אידיאולוגיים
- שיקולים פרגמטיים

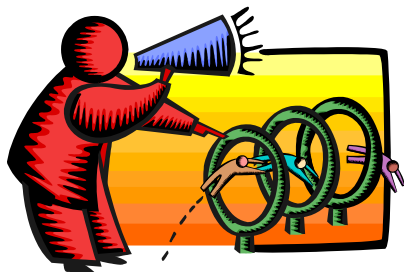

הסקטור השלישי

מאמר 1.3

הסקטור השלישי בישראל

- ❖ מהו הסקטור השלישי ומהם תפקידיו?
- ❖ במה עוסקים הארגונים בסקטור השלישי?
- ❖ מיון הארגונים בסקטור השלישי
- ❖ גודלו של הסקטור השלישי
- ❖ כיצד הממשל תומך בסקטור השלישי?

הסקטור השלישי ותפקידיו

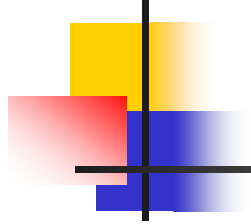

- הסקטור השלישי – מהו?
- תפקידי הסקטור השלישי:
  - הספקת שירותים
  - פיתוחה של חברה אזרחית

תפקידי הסקטור השלישי – הספקת שירותים

- הסקטור השלישי ומדינת הרווחה
- חלוקת העבודה בין הממשל לסקטור השלישי
- היתרונות של השירותים הניתנים ע"י הסקטור השלישי
- הבעיות של הסקטור השלישי
- הצמיחה של הסקטור השלישי החל מאמצע שנות ה-70.

תפקידי הסקטור השלישי – פיתוחה של חברה אזרחית

- חברה אזרחית
- חברה פוליטית
- חברה אזרחית מול חברה פוליטית
- התרומה של הארגונים הוולונטריים לפיתוח החברה האזרחית
- הביקורת על פעילות המגזר השלישי בחב' האזרחית
- הקשר שבין מימון ממשלתי לפיתוחה של חב' אזרחית

מיון הארגונים בסקטור השלישי

■ סוג השירות של המלכ"ר:

■ הספקת שירותים

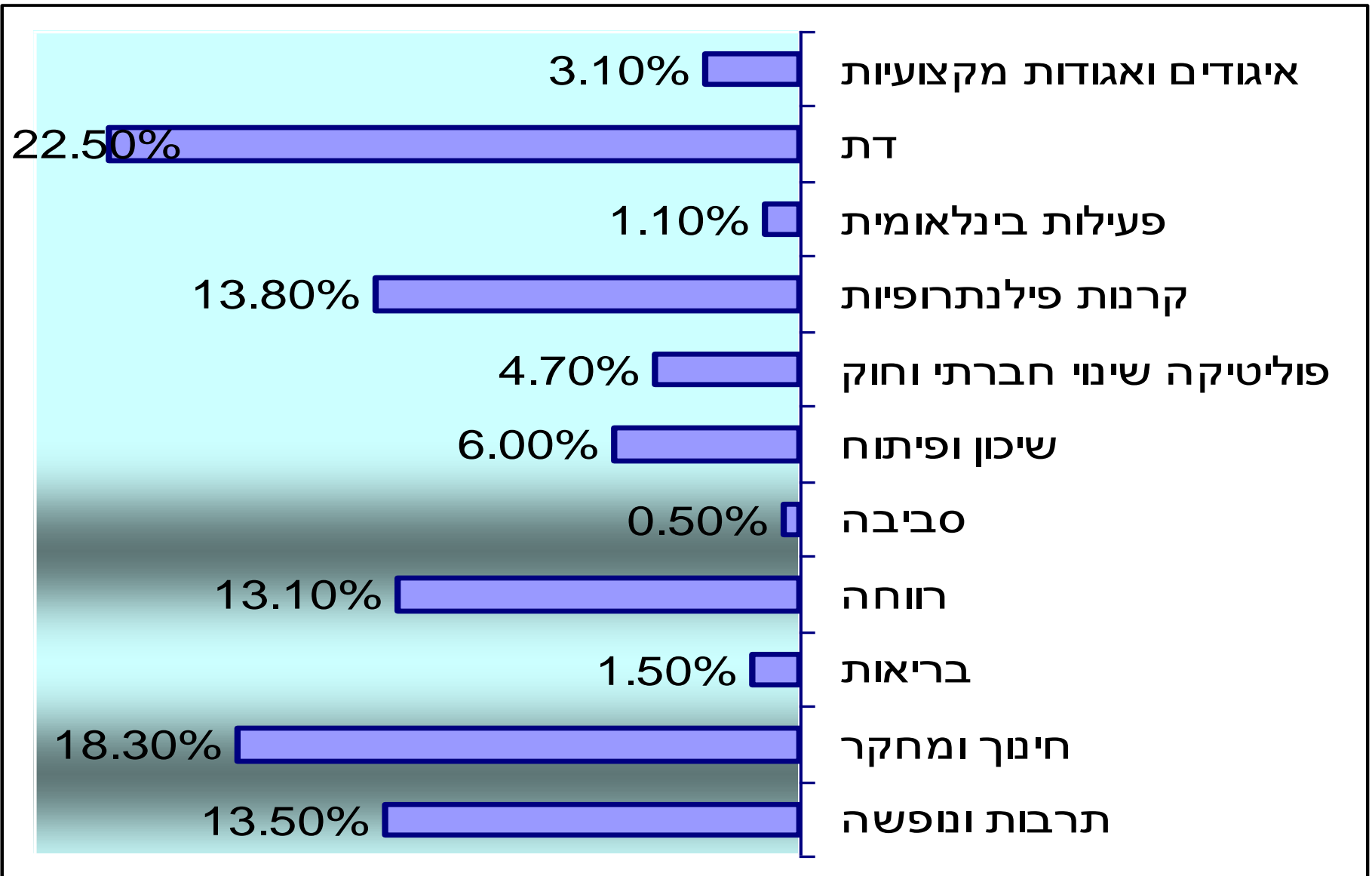
■ סנגור

■ מימון

■ אחר

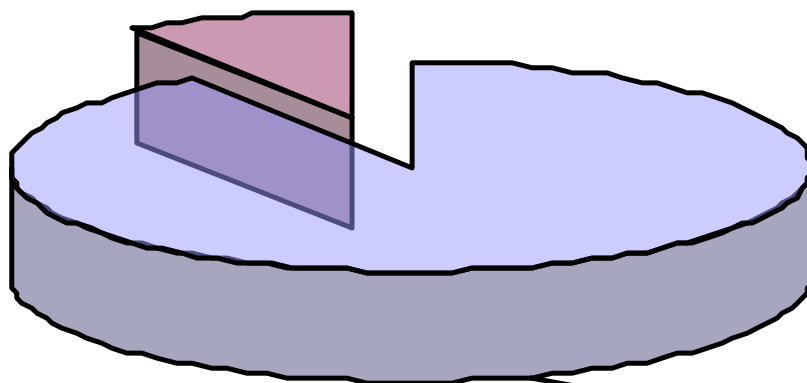
■ תחום הפעילות של המלכ"ר

ארגוני המגזר השלישי הרשומים ב-1998

גודלו של המגזר השלישי בישראל

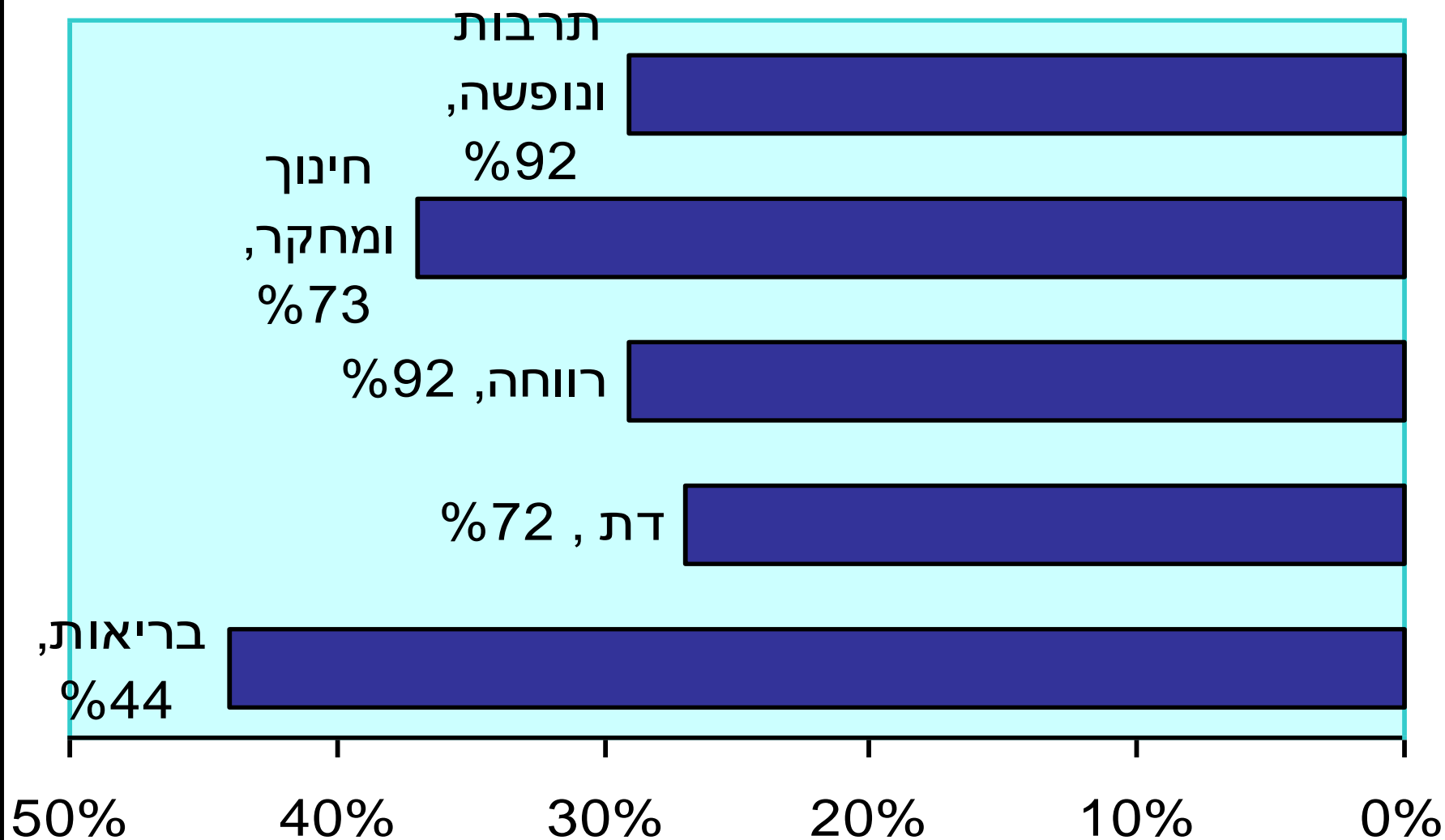
תמיכה
בסקטור
השלישי
%9

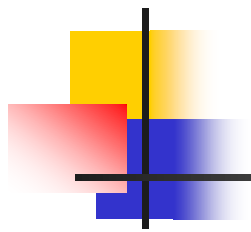
תקציב
המדינה
%19

המועסקים בסקטור השלישי כשיעור מהתעסוקה הכוללת בתחומים אלו במשק

כיצד הממשל תומך בסקטור השלישי?

- על פי חוק.
- תשלום עבור שירותים.
- תמיכות.
- מענקים מקרן העיזבונות.

אתיקה

במנהל הציבורי

מאמרים 1.4, 1.5, 1.6

אתיקה במינהל הציבורי

- מהי אתיקה?
- אתיקה של כללים
- אתיקה של מידות טובות
- אתיקה וחוק
- אתיקה מקצועית
- אתיקה ציבורית

נושא השיעור הבא:

הקשר בין מנהל

ופוליטיקה

פרק 2 במדריך הלמידה